

Meie Mats

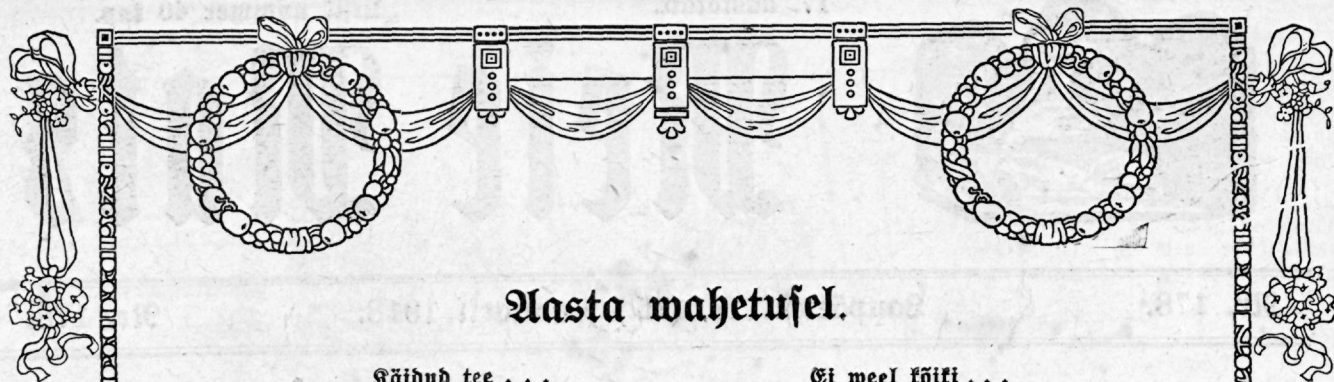
Nr. 178.

Laupäeval 13. (25.) jaanuaril 1918.

Nr. 178.

Roju, haamu parandama.

Aasta vahetusel.

Räidub tee . . .

Walgel lumel õits'wad illed,
Lilled weripunased.
Walgel lumel wiitwad jäljed,
Lardund jäljed werised.

Toas waitne . . . Lambitult
Jäisel ainal wirweneb. —
Singe rusub — walge lumi . . .
Räidub jäljed werised . . .

Ei weel kõiti . . .

Aeg on läinud jäetud rada,
Aasta jõudnud lõpule.
Kõit mis õitjes, elas eila
Suifunud on surmale.

Torm see murrab tammed maha,
Mehi maha raiub raud.
Mehed, — kaitskem oma koda,
Ei weel kõiti warja haud!

Heino Mats.

Uus paradiis.

Ewald Gerhard Seeligeri roman. (23. järg.)

"Sina pead rahulikult jääma!" trööstis Gontarp teda.
"Minu äraolel võib nädalaid ja kuusi kesta."

"Mis ja arwad?" hüüdis Willburg Frank üllatult.
"Mina pean siia jääma? Minu koht on sinu kõrwal."

Ja Gontarp kaitsutas teda sõnatult ja andis talle pala-
waste suud.

Järgmisel hommikul tulid katpaadid tagasi; nad tü-
hendati kohe ja laaditi neile petroleumi peale. Ka põlises
metšas seiswa traadita telegrafijaama tarwis wõeti mõned
waadid petroleumi kaasa.

Jutt läks ruttu ringi, et Gontarp wangina kaasa minna
kawatsawat. Selle tegurwiisi otstarbekohajuse üle läksid
arwamised lahku. Runa rahupool selle sammude enamaste
heaiks kiitis, oli sõjapool kindlaste selle wastu.

Droll nägi selles oma sõjapolitika awaliktu eitamist ja
läks kohe wastajele kaldale.

"Mina ei luba, et niisuguse runa'use teete!" ksendas
ta üle piiri Gontarpile. "Teid wiidakse Fernando Noranha
saarele. See on ainuke, mis kätte saate."

"Siis laske mind wähemalt katset teha, asja rahulikult
teel ära diendada," katjus Gontarp teda rahustada.

"Seda asja ei saa üleüldise enam rahulikult ära dien-
dada!" hüüdis Droll pahajelt. "Ja kui teie ise oma rada
hoida ei osta, siis hoian mina seda."

"Ma lähen homme hommikul Elewandi peale!" ütles
Gontarp rahulikult ja pööras talle selja.

"Ja mina panen Elewandile jala ette!" ksendas Droll
wihajelt ja läks laagrisse tagasi.

Gontarp arwas seda tühihiks ahwardusels.

Droll aga ajas õhtul terve laagri kihama ja läks kõigi
meestega kohe juure, kirwed ja saed kaasas. Weel enne
pääletõusu seisis kuus põlise metsa hiiglast Rio Parados,
oma pakkude katwadega koste kinni sulgudes. See oli wõre,
barrikade, millest Elewant kudagi ei wõinud üle saada.

Pääletõusu ajal läks Elewant teele. Teised paadid
jäid maha. Kanoed olid tal indianlastega nõõri otsas taga.
Gontarp ja Willburg Frank seisis ees esimese komando-
rilla peal ja wahtisid waitides ettepoole, Gontarp teadis,
et tal raste kätt ees oli.

Dr. Schröder, kes oma arust kõit see aeg oli üleliigne
olnud, oli ta laewal, et koju reifida. Tema istus indian-
laste keskel ees laadungiluugi peal ja ajas nendega, nii-
palju kui ostas, juttu.

Politseinikud ja ohwitserid, kes ilka ühte koku hoidsid,
seisid tagumise laadungiluugi juures. Sõjariistade kaetu-
sest hoolimata leidsid nad, et nad oma illesande olid täide
saanud. Polguülema Porto taskus oli täielik kaart. Keski
ei olnud teda selle tegemise juures takistanud. Minult
tammi põlises metšas ei olnud ta üles leidnud.

Elewant pani masinad seisma ja lastis ennaft jöel edasi
tanda. Kohe esimese läänatu taga kohas kofl. Ta siutas
esimesed jalad tuueteistikunnemeetriliseks sammuks wälja, et
põhja tabada. Wõlemad windid töötasid pillamisi tagurpidi,
et tõuget kahandada.

Seal õhtis ta äkki roheliste puude peale ja jäi istuma.
Minult filmapilgu kestis allatus. Siis tõstis rahupool
pahandust ja sõjapool waki kära.

Droll oli oma mehed nii hästi puude katwadesse ära
peitnud, et need laewa warsti oma wõimusesse said.

"Sita jända!" müristas ta Gontarpile wastu.
Weel enne, kui see wastu sai hatata, kahmasid kinnud
käd temast kinni, tõstsid puude peale ja tassid kaldale.

"Wõib jõita!" kastas Droll ja läks talle järele.

Silmapiil algasid kirwed ja saed tööd, et Elewandile
läbi puude teed teha. Muudugi pidi laew natuke ootama.
Gontarp protesteeris kaldal ägebaste selle wägivalga
wastu.

"Meil on sõda!" ütles Droll rahulikult. "Rahuaia
seadused nüüd ei maksa. Meie ei sall, et teie siit lahtute.
Ma juhin teie tähelpanemist seal nende kolme puu peale,
mis weel kaldal seisawad ja teistega teisel pool jõge juttu
ajawad. Reed kuus puud on läbisaetud. Minult mõni

Waenlase maal. Rewadepüha Stiirias. Nooremate tants algupärast's riides.

Kiewehoop, ja nad langewad. Ja nad langewad, niipea kui mõni teine karpaat weel nähtawale tuleb.

Gontarpi käsi läks ruskilasse.

Wõim oli tõepoolest Drolli käes. Ja ta ostas seda tarwitada nagu despot — nagu wägitwallawalitseja.

Lord Russel rääkis Gontarpiiga lahlemine. Aga alles kui Wilburg Frank, kes paadiga maale toodud, teda jääda palus, andis ta järele.

Pradid, mis Elewandil nõõri oigas järel, olid üle maa juba alla wette tasitud ja ootasid seal laewa. Niipea kui puud kõrwale koristatud, ajas Elewant enda jalgadele. Drolli mehed wiisid paadi alla wette. Madrusete, kes seda juhtis, andis Gontarp Paul Mäggetey jaoks kirjaliku käsu laasa. Sellejärele pidi ta inimesed juba eespool wiimast koste maale saatma, mis pahemal talbal seisis, petroleumi ja moona wiima, kui ulesleidmist enam polnud karta.

Siis pidi Elewant jälle sõge mööda üles tulema.

Lõunaajal jõudis Gontarp jälle Tubli-Benjamini ja Hang sü-Rwangi juurde tagasi.

„Droll wõitis!“ ütles Hang-sü-Rwang õlasi kehitases.

„Tema käes on sõjamehed. Meil ei jää teist nõu, kui kas teda ära häwitada, wõi temaga ühineda.“

„Meie jääme erapooletuks!“ ütles Tubli-Benjamin.

„Mis tähendab erapooletus, kui tal wõimu pole seda,

kes erapooletust rikub, karistada!“ ütles Hang-sü-Rwang „Wõimetu erapooletus pole muud kui orjapõli.“

„Pean ma siis kodusõja wälja kuulutama?“ hüüdis Gontarp otjustawalt. „Ei ilalgi!“

„Siis peame Drolliga kokku lööma!“ otsustas Hang-sü-Rwang ilma mõtlemata.

„Ei!“ wastas Gontarp paendumatalt. „Meie oma poliitikat ei muuda. Droll kipub Santaremi kallale. Meie peame temale tahes wõi tahtmata karpaadid wälja andma, niipea kui ta seda nõuab. Tuleb ta wõitjana tagasi, siis lahkun tema, kui suurema eest, heameelega. Ei tule ta mitte tagasi, siis wõime alati selgetis teha, et meie sellegile kar-detawad ei ole.“

„Ja kui ta wõidetuna tagasi tuleb?“ küsis Hang-sü-Rwang. „Kui tagaetu, kel waenlane kannul on?“

„Sellets on ta liig uhel!“ lõpetas Gontarp. „Seda ei tule!“

Paul Mäggetey saatis oma ülesande nii täide, et poliitilistkudel traadita telegraafiamast meigas aimugi ei olnud, ja tuli Elewandiga tagasi. Ühenduse jaama ja Santaremi wahel hoidsid Susanna ja Heselkel alal, kusjuures Heselkel kuni Apuhy koseni tungis, kuna Susanna lanoeaga, mille peal puuwiljatorwid, ebasf söttis. Ta tõi korwid, puuwilja Santaremis ära müües, tühjalt tagasi ja tõi igalord

Ja kõik telegrammid politseinikkudest allpool Apuhy koele lamalaste mööda.

Nezeira ja Ro. pangamaja hoidis kõigest ajalehtede-käraft hoolimata ustawalt asunduse poole. Mõnda sai Gontarpo Jochem Bogelangi ja Hans Grottriani poolt teate, et nad laewakoormoga Antwerpenist teele tulnud.

Seda Gontarpo Drollile ei teatanud. Kuna laewad juba teel olid, siis ei saanud neid enam mõnda erapooletusse jadamasse juhtida.

Warsti sellejärele nõudis Droll larkpaatide wäljaandmist. Ja sai nad. Mida warem taft lahti saadi, seda pareml Sõjapalamit hakkas juba külgehallawalt mõjuma; iseäranis jooksid perualased, kes õige laisad olid, tarjakaupa Drolli poole üle, kes nad oma sõjawäe jekka sulatas.

Droll asendas oma peatorteri Clewandi laele ja tõmbas kõige nelsa paadi peale oma lipu üles. See oli roheline, mille peal punane saboga täht säras.

Droll nõudis riideid, toitu ja petroleumi, ja kõik tuli talle anda. Laewameestele anti woli laewadele jääda wõi ta maale minna. Need hoidisid küll rahupartei poole, aga armastasid oma laewu nii, et sealt lohtuda ei tahtnud. Ja Drolli kinnituse peale, et nad sõjast ei tarwitse osa wõtta, otjustasid nad kaasa minna.

Gontarpi soowil, kes larkpaatide päraft mures oli, läks ta Fritz Blahle kaasa.

Rios aga olid niikaugel, et karistussalk teele wõis minna. Polguilem Porto oli Santaremi walitsusega telegrafi teel ühendusesse astunud ja salga peameheks nimetatud.

Ta aitas kõigepealt Manaose kuberneril torpedopaadi mehed kinni wõtta, kes wahel ajal Amazoni jõel ringi sõitnud ja kõik moona ära tarwitunud. Ka teine torpedopaat, mille katla-augud wahel ajal kinni paigatud, astus tegewusse. Kantsi, mis allpool Santaremi madalal kingul seisis, asendati mõned kiirsuurtükid ja helgiheitja.

Santaremi saabeti wäljawahtitud sõjamehed, kes linna ja effime koe wahel laagrisse läksid.

Üks esimestest, kes ennaft selle salga tarwis wabatahtlikult üles andis, oli Moritz Krause alias Manuel Espada alias Filipp graf von Hartbern-Sodemst, kes wahel ajal juba alamleitnandiks oli osanud jõusta. Tema oli sõda kõrwaline asi, tema ihkas kulla järele, mille järwelaskmist ta oli näinud. Ja, et tema ütles, et ta lord juba asunduses olnud, siis kutsus sõjaminister ta oma juurde.

„Leitnant Espada!“ hüüdis ta, kui Moritz Krause sisse astus, ning wõttis polguilema Porto aruande kätte. „Teie palwe on meile väga huwitaw. Kirjelbage mulle, olge head, selle asunduse maadust, mida teie ütlete tundwat.“

Ja Moritz Krause kirjeldas.

Sõjaminister kuulas pönewalt.

Kui Moritz Krause sood nimetas, waatas minister imestades üles. Sellest ei seisnud polguilema aruandes midagi.

„Soo!“ hüüdis ta ja largas pilsti. „Teie olete seda ise näinud?“

„Sealt wõib kitsas tee läbi!“ wastas Moritz Krause. „Siira-witta. Näib indianlaste tehtud olewat. Mina ise olen seal hulkunud. Paraku mitte lõpuni. Aga inimesed tõendasid, et ta terweist jooks läbi minewat.“

„Kas leiaksite selle tee wäljastpoolt üles?“ küsis minister.

„Ma usun jah! wastas Moritz Krause alandlikult.“

„Siis on teie palwe täidetud!“ otjustas minister.

„Teie lähete kohe Santaremi ja jääte polguilema Porto kätte alla. Ma saadan talle kohe sellekohased käsud. Selle tee peate teie wäljastpoolt üles otsima. Kuipalju meest olete teie selleiuures waja?“

„Atab ühest roodust kahe kuulipildujaga!“ wastas Moritz Krause.

Weel selsamal päewal peeti ministrite koosolekut, millest ka Sotero Anebra osa wõis. Sõjaminister teatas leitnant Espada teatest.

„Soo?!“ hüüdis Sotero Anebra ottaesist fibrutades.

„Siis pole teie jaostonna saantmisset Sangu poole juttu. See satuts tingimata stana soose.“

Pilem waidlus tekkis suurtükide asjus. Porto oli laht

patareid kergeid suurtükka nõudnud, et kindlustatud laagrit ja kantsi maaninal ära wõtta.

„Kaeuwäärt!“ otjustas Sotero Anebra. „Neil nabitaeltel pole ju ta suurtükka. Niisugust toredust pole tarwis. Atab kuuest kuulipildujast. Trapajozi on kolmest lohast kinni pandud; nad istuwad lõikus nagu hiired.“

Sel filmapiigul toodi presidendile telegramm. See tuli Porto kätte. Tema teatas, et ta praegu turjategijate-asunduse laewad, täis kõiksugu materjali, kinni wõtnud ja allpool Santaremi kantsi ketti pannud, mehi sõjawangideks wõttes.

„Noh, siis wõtku suurtükid sealt, kui neid seal on!“ otjustas Sotero Anebra. „Tema tehtu pesa puhtaks ja ärge andu armu. Meil on Fernando Noronhal isegi ju küllalt kelmist toita.“

Ta lõpetas koosoleku ja lahtus.

Weel selsamal päewal sai Porto käsud kätte ja hakkas kohe laewu tühendama.

XXVIII.

Santaremi lahing.

Drolli julgus oli suur, aga sõjatarbeaineid tal polnud. Minult igal kolmandal mehel oli tuleriist käes. Aga kirwestest, saagidest ja labidatest, mis mõkabels teritatud, polnud puudust. Sgatahes ei wõidud tulewahetust ette wõtta. Sellepäraft olid õige ttewaatlik. Juba eelwimase koe juurde jäi Droll peatoma.

Lord Russel sõitis paadiga alla telegraafijaama juurde. Waenlane ei aimanud ikka weel netd. Seal kuulis lord Russel, et kaks torpedopaati Apuhy koe kinni pannud. Kõhe ruttas ta sõjawäe juurde tagasi.

„Meie peame neist mööda pugema!“ otjustas Droll külmawereliselte ja wõttis kaardi kätte. „Ja nimelt poeme neist paatidega mööda.“

Fritz Blahle oli sellega kohe nõus. Ka teda oli sõjapalamit juba tabanud.

Paul Müggelken seletas, et paatidega läbi metsa minna wõimata olla, kui seal teed ei ole.

Luhat kätt olid laewadel. Need saatis Droll metsa wastu wälja ja nad kiskusid ta kätt. Dõb ja päewad töötati. Paadid, kes kohe sihti mööda marsima hakkasid, kandsid kõwel helgiheitjate abil walgustuse eest hoolt.

Roheline tänow jättis telegraafijaama weel umbes poole tunni tee pahemale poole, kuna Apuhy weel kaugemal paremat kätt kohises.

Torpedopaatide walwele seati wahid. Kuib kallalekipumist ei tulnud. Torpedopaadid ei küsinud midagi poliisest mekkaft.

Niisama ruttu kui puud kohelt poolt langetasid, nihkusid neli paati ebaft. Rahest jooseft lohast saadi Perua teel leitud metode läbi üle.

Iga koheteistkümnelt tunni jooksul jõuti läbistiku 800 meetrit ebaft.

Künnendal päewal jõuti juba wee ligidale. Müüb oli tarwis iseäranis ettewaatlik olla, sest et jõgi siin kaunis elaw oli ja torpedopaadid haifu wõisid ninasse saada.

Kuub asti õnnestas.

Dõwel raiuti wiimased puud maha ja hommitul sõideti weel mööda Santaremi poole.

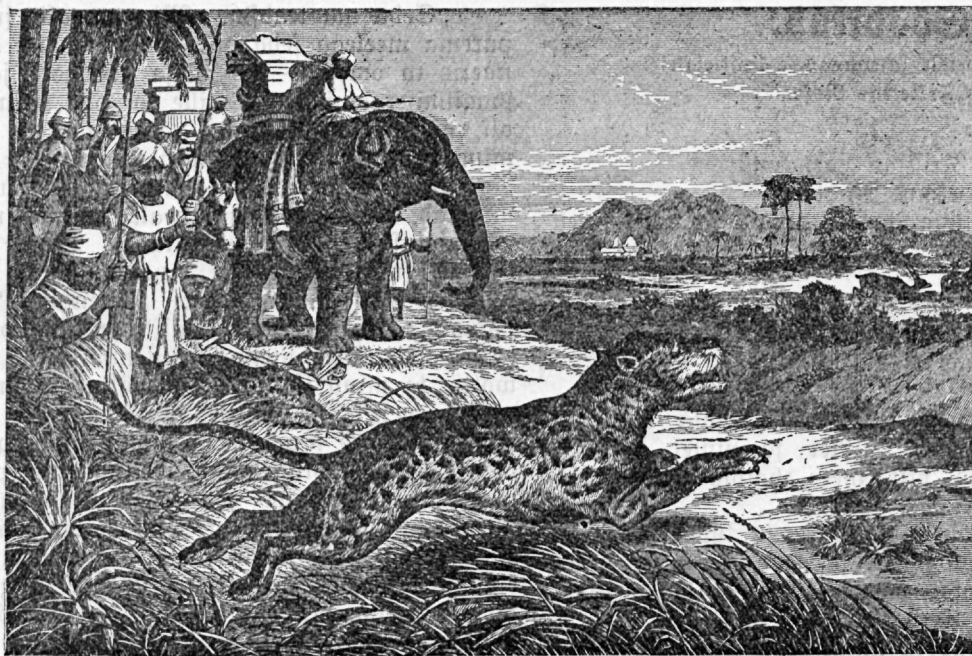
Warsti laienes Trapajozi järweks, nii et ühest kalbalt teist enam ära ei wõinud tunda.

Lord Russel soowitas Santaremi kohe ära wõtta.

„Kõigepealt peame laewad kätte saama!“ otjustas Droll. „Nad peawad siin olema. Wõdi tahate torpedopaatide remolwitega põhja lasta? Ja kui laewad hiljaks on jäänud, siis sõidame neile wastu. Siis asume waenlasele tagasi kallale.“

Päraftõuna heleda päikese käes tuli nendele kitsas maa-keel, mis Amazoni Trapajozi lahuwad, teele ette. Santarem lahines. Droll seisis Clewandi esimehel komandosillal ja walwas. Kitsas sõidutee, mille üle kants walitses, seisid nende ees.

Droll kilmittes terwe sabama üle. Seal oli palju laewu, kuid „Trapajozi“ ja „Singu“ seal ei olnud.

Jdamaal. Saht väljadpetatud metsloomade abil.

„Läbi!“ lamandas ta. „Täiel aurul eba!“
Kants püüis wait. Seal ei rehtendatudki sellega, et paadid siit mõiks läbi minna.

Kallas lubises inimestest ja sõjameestest. Hatati seda isäcalist laewastitku silmitsema.

Seal ilmus kantsi signalmasti rida kirjuid lippusi ja nende alt plahwatas walge pilw kusagilt warjatud torust. Kuulita pauk.

„Eba!“ mõirgas Droll ja tõmmas mõega kätte. „Just kalda äärt mööda. Jalad langemise puhuks walmis; siis paadid ei waju, isegi kui pomm tabab.“

Ja pomm tuli. Ei ulatanud aga juurde.

Sel filmapilgul lastis Droll mõega wajuda. Ta oli just allpool kantsi „Trapajoz“ ja „Zingu“ ära näinud. Soldatid lubisid nende lael — kōit laadisid kaupa wälja ja olid seda maale wedamas.

Aga Drolli ehmatus kestis ainult mõne sekundi. Ta keerutas jälle mõela. Blotadest läbimurdmisel ei olnud enam mõtet.

„Tagasi!“ lamandas ta. „Tagasi!“

Paul Müggelthey tõmbas tiitri nii tagasi, et Elewant mõimalikult wälse tiiru tegi. Tuli weel mõni granat, aga need lendasid kaldajoosse.

„Mis nüüd?“ küsis lord Russel.

„Meie peame mõlemad torpedopaadid ära mõitma!“ wastas Droll. „Neile kipume äkki tallale. Nemad ootawad meid illewalt, mitte alt. Hommikule oleme loiduajal seal. Täis aur, ilka täis aur, nii et keegi meist ette ei jõua.“

Paul Müggelthey nitutas waitides pead. Tema teadis, mis kaalu peal oli.

Tagasiõidul hoibid paadid pahema kalda lähedale. Just sadama äärest läksid nad mööda. Reid püüti. Reid ahwardati. Aurulaewad kiginisid, jäid aga kohe jälle maha, sest et nad nii kiired ei olnud.

„Nad on meie wastu ette walmistatud!“ ütles Droll lord Russelile.

Gan kadus.

Ohu jõudis kätte.

Bandi helgiheitjad tõõle. Ja siis oskas Droll isäcalise tükki teha.

Wingisugune wälse laew, mis sebasama kurssi pidas, tuli walgusehelgi piiri. Tema taga sõitwad laewad olid

ääreni kaubakastisi täis. Porto oli peale sõjariistade ja sõjamoona ka wiistlimmend lasti lõhkeollust laagrissi kaskinud wedada, et karkpaatidele teise kōse juures miinisi ette panna.

„Ettewaatust! Dinamit! Trapajoz! Santarem!“ luges Droll kasti pealt, mis kõige peal seisis. „Pidage! — See on meie oma!“

Tema komando peale, mida walgusehinalide abil ebaft anti, läksid paadid lahku, tats kummogile poole aurulaewa taga weetawat laewa. Mõne minutiga olid nad laewade kõrwal, raiusid lõied katti ja hakkasid kaupa peale mõima. Aurulaewalt hatati lastma. Fritz Blashtel jookkis üks tuul kõrwa äärest mööda.

„Mina oskan ka lasta!“ ütles ta ja lastis kahetümneatmosphärielse weeja aurulaewa laelt plagiseda.

Weel enne, kui nad kinni said kahmata, olid ohwitserid üle parda wette wõjatud. Aurulaew sattus kurssi wälja ja pidi peatama, et uppujaid üles torjata.

Droll oli imestuse pärast teletu.

„See on rahulik sõda!“ seletas Fritz Blashtel naerdes ja pani toru kõrwale.

„Suurepäraline!“ hüüdis Droll waimustatult. „Seda tarwitame torpedopaatide wastu.“

„Saab sündima!“ arwas Paul Müggelthey, kes kõrwal seisis ja tiitri juhtis. „Kui aga kiilalt ligidale pääseme. Mõimalik see on. Sest kost seisab just käänaku toga.“

Dõemulisa kutsus Drolli eestekile. Dinamidi kaskid olid Elewandi parda äärde asendatud ja kinni pakitud, nii et nad ei liitunud. Siis tulid teised kaskid ette. Seal peitustid rewolwrid, mõegad, püssid, püssirohi, noad jne. terwe poole polgu jaoks. Laewad, mis neid wedanud, lasti põhja.

„Seltstmehed!“ mõirgas Droll ja astus dünamidi kasti peale. „Wange endid sõjariistu. Elagu wabadus! Elagu Eldorado wabariit!“

Samal filmapilgul sõitsid nad Brasilia soldatite laagrissi mööda, kus weel mõned tuled põlesid. Nad walgustasid seda helgiheitjatega. Kaks patareid kirjuurükka oli laagriss. Seal löõdi larmi, ilma et dieti oleks teatud, miks.

Paadid libisesid mööda.

„Tühi larm!“ ütles Droll julgeste. „Meie oleme kiitremad.“

(Järgneb.)

Sööditud.

Roman noortele ja wanadele laisklejatele.
Felicitas Rose.

I.

„Tere õhtust, Kristjan Larncken!“

„Jumalime, Helmut Richter!“

„Kas wõid filmapilguks pinsli ja paleti käest ära panna?“

„Silmapilk!“

„Nii, mu armas Kristjan! Anna oma käsi siia! Mina tahan sind jumalaga jätta. Sõidan koju — juba homme!“

„Helmut!“

See oli südamest tulew hää, mis õiglasest, ehtsast walust wärises. Palet ja pinsel lendasid käest, ja mustawerd pikk mees hoidis walgetwerd hüglast käte wahel:

„See ei ole tõsi, Helmut — ja luiskad!“

„Jumal tänatud mitte ja paraku mitte, minu wana Kristjan. Ilusad päewad Aranjuçzis on otfas, ja nii edasi ja nii edasi.“

„Kudas sõbandad sa mulle seda teha, Helmut?“
Maaler lõi kärstult jalga maha. „Kudas wõid sa seda teha? Mina ei saa sellest aru! Minu Jonatan, mu markiis Posa, minu Pylades.“

„Ja mina ütlen: minu Kristjan! Selles seisab kõik. Ja ometi —“

„Ometi on midagi meie sõprusest weel wägewam? Inimene! Helmut!?“

„Jah, Kristjan, — igatsus kodu järele!“

Maaler naeris waljuste ja libedaste.

Siis wõttis ta sõbra õladest finni ja raputas teda maruhoogses wihas ning walus.

„Oh meie ilusad, wabad päewad Roomas! Meie hulgufeelu! Oh sina moodne elukas! Kodu-igatsus! Ei seisa minu sõnaraamatus. Aga sinule ta passib. Ja passib minule, et sa seda mulle teed. Ütle kõhuwalu wõi pea-aju pehminemine! Kodu-igatsus! Wõtku wõrukael — kui tagurline!“

Dr. Helmut Richter naeris. See oli lapselik-rõemus, südamlik, wabastaw naer, mis wastase käest kõhe sõjariistad ära wõttis.

„Isand Jumal, kudas sinu naer mul saab puuduma!“ ütles maaler.

„Ja minul sinu kirumine.“ Helmut pigistas sõbra kätt. „Ma pean minema, Kristjan. Nervus rerum on pead, ja koduigatsus teeb ta mulle ainult kergemaks.“

„Koduigatsus — mille järele?“

„Ema järele.“

Maaler tahtis jälle naerma hakata, aga jättis selle tegemata. Ja see waewarikas liigutus muutis ta mitte ilusa, aga tähtsa näo otfas inetuks.

„Ema järele! Mina näen sinu ema oma ees. Hallid, suured, lihtsalt karmitud, kergeste kräsus juuksed, sinised, lahked filmad, suurtsugu nagu, läbi ja läbi poeg, ulatab sulle õlani ja tal on peenekort-fulised, pehmed käed. On's nii?“

„Täieste, Kristjan.“

„Seda ma teadfin. Mina maalin ju ikka kõige parema meelega seda, mis minust kaugel on.“ Nüüd naeris ta ometi — wäga libedaste, ja tähendas maalimiserama peale, mille ta kõhe Helmuti tuleful oli riidega finni katnud. „Kas arwad, doktor, et mina ise oma ema, ostaksin maalida? Wõimata! Aga kuiwalt kirjeldada tahan ma teda sulle, ja siis mõistad, et mõte tema peale minus mingisugust „koduigatsust“ ei wõi äratada. Tema oli teenija tüdruk, suurte kontidega, tugew, kare. Wõib olla aus, — seda ma ei tea. Perenaise, ühe wana daami, oli ta nii enese walitsuse alla paenutanud, et see teda üles ütelda ei julenud. Kui daam suri, wõttis ta minu isa, kes käsitöeline ja unistaja oli, omale meheks ja walitses ka tema üle täieste. — Ja ei julenud ilma tema lubata hingatagi. Mina olen selle armastuse pant. Minu ema peffis mind ja isa; isa kannatas waitides, mina hakkasin talle 18-aastalt wastu ja ta wiskas mu wälja. — Ja lahkus mõni aasta tagasi waitfelt siit ilmast ja ema suri temale järele suure kisa ja tüluga. — Tema oli eht kuriwaim, aga — aga — ka töökas naine. Mis mulle õppimiseks waja oli, selle ta mulle töötas! — Ja tema on imelikul wiisil ainus naine, kes minu ligidal on seisnud — mina olen alati põgenenud selle tõu eest, keda Ladina keeles feminimi generis kutsutakse. Ja sellepärast maalin ma — — seda fiin.“

Ta kiskus riide kärstult pildi eest ära.

Helmut astus lähemale.

„Meister!“ hüüdis ta poolwaljuste.

Oli näha ihe toreda, hommikumaaalise kenadusega ilustatud toa sisemus. Sohwal pikutas üks naisterahwas, laisalt, käed kulla all, aga nagu oli alles maalimata, waewalt ära tähendatud. — Haruldane pilt, aga meistritöö.

„Ära murra pead!“ tähendas maaler rahulikult ja kattis pildi jälle finni. „See töö peab mu kuulsaks tegema. — Ühtki sellewäärilist ilust naist ma ei leidnud. Aga ma leian oma ideali! Leian! Ja ma maalin ta oma kardetud, armastamata ema mälestuse auks, kes kehaksaanud töö oli.“

„Ja misjugu nime annad sa pildile, Kristjan?“

„Söödit.“

Tükk aega walitses sõprade wahel waitus. Helmut oli põrutatud sõbra wõimise suurusest, mida see selle pildi läbi ilmutas, — maaler aga wõitles nähtawalt lahkimisewaluga.

„Mina wihtan juba praegu seda metsanurka, millele ma sinu pean andma,“ hüüdis ta wiimaks. „Siia kuulud sa, siia, päiksepaistelisesse Rooma, laia Kompagna peale, sinu minu walgewaterline Apollo. Metsanurgas püüawad nad sinu finni kui hea jahisaagi, ja mõni waitke, ilus, mittemidagi ütlew Greete saab su selfiliseks, ainult sellepärast, et iiheskoos elate — tühi, mis ma ütlen — selfiliseks! Mina olin sinu selfiline, — meie meeldisime iiksteisele, — wõtaks wõrukael, mispärast sa oieti lahud?“

Helmut naeris jällegi rõemaste, külgehakkawalt.

Seelahmel.

Seelahmel on wõimata wiibida,
Kui oled kaugel ja üksinda,
Kui lohutaw pime on pilwede wõõ
Ja lähemal nihtub hall sügise õõ. . .

Seelahmel on wäsitaw wiibida,
Kui eesmärk on tume ja teadmata,
Kui nõretab, wuliseb poris ja wees,
Ja õhked on surumas südame sees.

Seelahmel on wõimata wiibida,
Kui oled ja kaugel ja üksinda, —
Kui lootus on kustunud täiesti
Ja kumbki neist teedest sind sihil' ei wii.

30. okt. 1917.

A. Meikop.

Wiinakeidris.

„Kust tuleb see, armas Kristjan, et sa omas peas kõik halliks maalid, tõsises elus aga nii toredad wärwid leiad? Miks ei pea siis ka minu Dillenhäuseni-metsanurk täis päikest olema? Ja minu tulewane Greetekene ilus ja tark? Loll mees! Mispärast ma Roomast ära tahan minna? Sellepärast, et mulle tarwis on tööd, korralikku, tubli tööd. Sa unustad hoopis ära, et mind ootab minu amet.“

„Sinu amet on: päikest anda, — kõige muuga jätta mind rahule. Mina ei mõtlegi seda oma pere-naisele teatada, weel vähem wäikesele Quiwinatale, selle tagajärg oleks maawarise mine ja weeuputus. Ja sind enesele kui täitsa korralikku Dr. medikust, kes kusagil metsanurgas inimesi lapib ja tohterdab, kes aastast aastasse noori ilma ja wanu sealt wälja aitab, kes waikest wanade tudikeste kurtmist ja noorte naerust kuuleb, ei seda ei suuda ma enesele ette kujutada — —“

„Jumalaga, Kristjan, — pinsel ja wärwid lähewad su ettekujutamise wõimuga läbi.“

„Ei suuda, ei suuda! Põõbus Apollo kui wihamaus,“ — — — Maaler jooksis taas ringi. Siis jäi ta äkki üsna rahulikult. „Hea küll — nii on siis seegi unenägu ära nähtud, läbi unistatud. „Mina üksi ilma“ jne. Ela hästi, Helmut! Saada wahetewahel teatust, aga ainult, kas weel elad ja mind armastad. Mitte metsanurga ja mõne neiu üle. Sest mina ei wõi sind enesele wilistlasena ette kujutada mõne ümarguse naise kõrwal, kes iga päewaga paksemaks läheb, ja wiie wõi kuue metsanurga wõjufese kõrwal. Ja sind ennast, minu Apollo, wõib olla tallesüdamega. Hirmus, kole! Ela hästi!“

Nende sõnade juures kahmas ta oma suure kaabu, ei mõelnud sekunditgi, et ta ise omas korteris ja Helmut tema wõeras oli, waid jooksis kii-

reste uulitsale, kuna sõber talle pead raputades järele sammus, niipea kui ta ukse hoolega oli luffu keeranud.

II.

„Minu poeg!“

„Ematene!“

Enam esiotsa ei ütelnud need kaks inimest, kes seal kena kewadepäikese käes istusiwad, üksteise ümber kinni hoides kui pruutpaar. Ja kewadepäike paistis läbi kahe suure, lumiwalgeid eesriideid kandwa akna suwemaja eesaeda, kus hüatsiidid, tulbid ja nartsisid kaswasid, kui ka suurtsugu, pisut wanamoeliselst sisesetatud suurde tupp. Oli wärwi-maalid, enamaste näopildid, meistrikäe maalitud, rippusid seintel, rasked waidad seisid põrandal, tugewad mööblid ja golelinid seinä ääres. Kõik maitserikas korralduses. Suur jalapealseisew kell tikkus aegamööda ja löi siis kolm korda raskete nagu kirikukell.

Wiimase löögi ajal awanes üks, ja lumiwalget tanu ja põllekandew wana naisterahwas tõi hõbedast särawal kandelaul kohwikannu ühes tasside, loore, suhkruga ja saiaga tupp.

Waewalt oli wana teenija seda filmapilku suutnud oodata. — Tema oli Dielenhäuseni „Bädeker,“ ja paljud ootasid tema suust tohtri kojutuleku kaunist kirjeldust.

Ja nooremehe filmad hakkasid sarama, naersid läbi pisarate.

„Ematene, see on kodu! Wana kell, tema armas lõök, kohwi määratud ajal — — ole terwitatud, Dorette! Selle jällenagemise peale rõdemustafin ma ju ette! Meie oleme endised — eks?“

Wanake nikutas pead, naeratas ja tegi niisju: „Tere tulemast, herra doktor, tere tulemast kodus!“

Meremeeste kodu Hollandis.

Dr. Helmut Richter andis talle kätt ja pigistas seda südamlikult.

Siis seadis teenija laua lorda, walas kohwi walmis ja lahkus niisju tehes:

„Proua konsul, kõik on walmis!“ —

„Emafene!“

„Bojafene, armas, kallis!“

Helmut kargas piisti, nagu oleks ta sügawat meeleliigutust tahtnud warjata; ta õerus käsi ja käis suurtel sammudel toas edasi-tagasi.

„Isand Jumal, mina olen kodus!“

Ta ajas pea selga ja imes toa õhku enesesse. Ema naeris tasafesi, — õrnalt.

„Sina loll pois, sina suur laps, sina Peeter wõersil.“

Helmut tõmbas tooli laua juure.

„Luba, emafene! Üsna õige see ei ole. Peeter jõudis minu teada ainult ristteeni, mina aga —?“

Emafene wõttis ta ümber ruttu kinni.

„Tean, tean! Sina olid emafest kaugel. Urme selle peale enam mõtleme! Nüüd oled sa jälle minu juures!“

Siis pani ta kaks suhkrutükki poja taspi, walas koort ettevaatlikult juure et kohwi õige wärwi omandaks, lõikas koogi lahti, pärast seda kui noaga sellepeale esiisade wiisil oli risti teinud, ja kojutulnu nägi seda kõik ning rõemustas. Ta tegi emale ka head meelt, poisikepõlwe küsimist korrates: „On kook ka hea?“

Minult et pool pahast, pool särawat nägu näha:

„See puudus weel, — waata Helmut, kui tore ta on.“

„Emafene!“

„Bojafene!“

„Meie oleme mõlemad lollid,“ jatkas ta. „Mis peab sellest saama?“

„Õnnelik abielu,“ naljatas poeg. „Emafene, meie kaheski korraldame selle. Sinust saab minu kliiniku hea ingel, ja mina — noh, wahaeagadel olen „sinu poeg“ ja muud ei midagi.“

„See ei passiks mulle küll!“ (Järgneb).

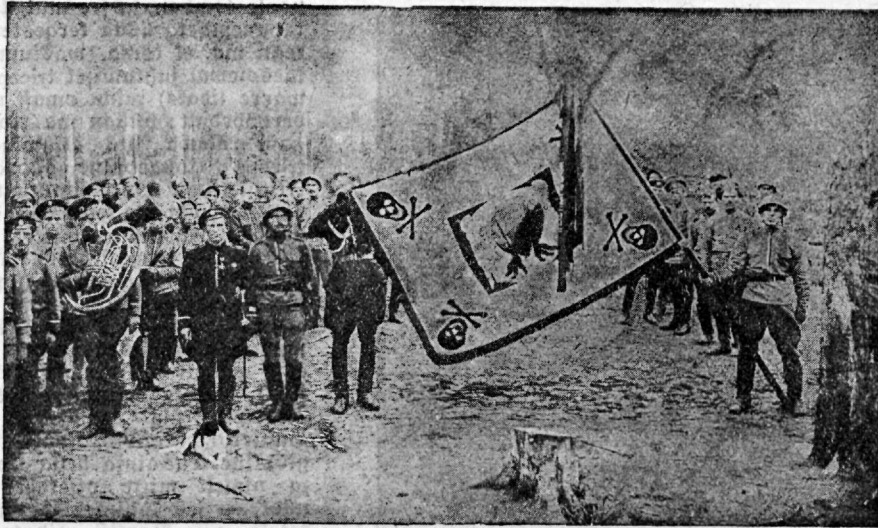
Wõitlus — terwise allikas.

Georg Lurich.

(Järg 3.)

Klassikalit Greeka-Rooma maadlemine.

Maadlemine (wõitlus), mis niisama wana kui inimese-aju, on rüütlilik sport. Ta seisab selles, et oma wastast, sellega wõidupärja pärast heidedatse, jõu, waleduse, piis- wusega, waimuterawusega paaritatud kawalusega, geniaalse, waimurika ülesleidikutulega ja oma teharastuse ja -uuruse kaasabil kõigi kunstindute järele mõlemi dia peale panna, sealjuures kunstipäraseid, osawaid ja kawalaid wõtteid tarwitades. Nagu teha ja tema liitmete liitumisewababads piiramata on, on ka neid wõtteid ülesarwamata hull, ja seda mitmelaadilisemaid wõib neid olla, mida suurem üles- leidja-and on, millele niisama ka piirisi pole määratud. Wõidupärja pärib see, kes wastase kunstindute kohaselt mõlemi dia peale pannud ja teda selles seisutorraks mõne sekundi paigal hoi nud, wõi teda sundinud, kaaswõitlaja ülewõidu tunnustades, põlwe paenutama, j. o. alla andma, ja wõitlusest lahti ütlema.

Surmapataljon.

Reelatud on kõik võtted, mis liikmete ja liikmejatlude loomulikke liigutuste vastu käivad, sest maadlemine on selleks, et teha karastada, kõvendada ja värskendada, mitte aga tema wigastamiseks ja moonutamiseks.

Niihama nagu inimjugu mitte ühestainast rahvusest või ühestainast rahvadust koos ei teia, nii on ka mitmejugu maadluslaadid kujunenud ja arenenud, iga rahva meeloomu kohaselt.

Mõnel maal, kus maadlus kõige kodusem, leidub mitu selle sõrvi süsteemi, nii näit. Selwetšias 2, Raufasias 2 ja Cestimaal koguni 3.

Peale selle veel hull teisi jõuharjutusi, mille abil need rahvad oma kehajõudu mõndavad ja kõvendavad. Nende mitmejugu maadluslaadidest kõneleb lord edaspidi.

Kõigest maadlusviisidest on aga kõige teravilise, esteetilisem (ilundude kohasem) ja teha korramõdulisemalt arendanud ja a greeklaste ja roomlaste klassikalil maadlemine, mida sellepärast ka Greeka-Rooma võitluseks nimetatakse ja, juba Homeruse aegadelt põlvine, Olympia mängudes hiltgepunktiks oli. Wana Greeka ja Rooma riikide langemisega varises ka nende sport unustushõlma, kuni viimaks, umbes pooleaja aasta eest, prantslased, kes ennast mitte ületõhtuselt „la grande Nation“ (suur rahvas) ei nimeta, selle ühe jalaga haudas seiswa spordi uueste päewavalgele tõid, ajatohalt uuendasid, moderniseerisid, ta peaaegu teaduseks edendasid ja väärilisele, tornitõrgusele alusele seadsid, kui tuninga tunagi teiste spordiharude seas. Sellest ajast peale alaks selle lugupeetuma maadluse unesündimine (Renaissance), mispärast ta ka täie õigusega Greeka-Rooma maadluse kõrval veel Prantsuse võitluse nime omandas.

Maadluse tehnilist külge arutuse alla võttes, pean kõigepealt tähendama, et enne kui keegi omale teatud kindla võitlusplaani valmis võib seada, olgu see kaitse ehk pealetungimise seisutõraks, ta oma wastasel kõik tema tugevad nii kui ta nõrgad küljed välja uurima, ühe sõnaga, teda täpisepealt tundma peab õppima. Kui ta selle wastasega veel tordagi pole mõeldnud ja teda isiklikult ei tunne, siis tunneb ta teda vähemalt kuulude järel, waatab sporditõrjandusest järele, et tema jõuavaldustega, rekordidega tuttawaks saada, teeb sealt järeldusi tema tugevate ja nõrkade külgede kohta, mis spordimeeste ringtõnades enam-vähem ka juba kuululuttude kaudu tuttawad, muudetakse temast omale niipalju kui vähegi võimalik päemapiltili ülesvõtteid igas seisangus, et temast anatomilist pilti saada, mis küll ainult ligikaudne võib olla, siiski aga

ilmutada suudab, misjuga need lihased wastasel kõige rohkem ja misjuga need kõige vähem arenenud on. On see teadete kogumine õnnestunud, siis teab ta ka täpisepealt, misjuga need võtete läbi wastane temale kardetawaks võib saada ja misjuga need abil ta wastast ise wistata võib. Täieste kindlale otsusele jõudmiseks, waadatakse veel lord sporditõrjandusest järele, oma eelarwamise kontroleerimiseks. Sünnivad nüüd oma kogutud ja spordiraamatute teated toltu, siis on see suur pluss ehk samm edasi. Siiski on see kõik alles pealiskaudne, teoreetiline wastase tundma õppimine ja mõeldudwaks jääb ittagi tegelik tõttuõppimine. Sel põhjusel on ka tahe wastase esimesel tõttuõppimisel kõigest 20—30 minutit määratud, et nad selle aja jooksul üksteisega tuttawaks, üksteist wäljaprooviks, uuriks ja neil võimalus oleks järgmiseks maadluspäewaks hästi läbimõeldud ja organiseeritud võitlusplaani toltu seada, niihästi strateegilist kui, taktilist, praktilist kui ka teoreetilist. Isegi siis kui mõlemad wastased üksteist wäga hästi tunnewad, mõne aja eest teineteisega ehk koguni maadeldud on, on see järeleproovim ne veel otstarbetohane. Sest maadleja tuju ja omadused on alati muutlikud ja mitmele sised, sagedaste temast enesest äraolenemata olude mõjul, nagu kliimawahetus, toidu tarwamine. (Seatawaste on igal maal oma rahwusrõuad, mis ühele head maitsewad ja tofutawad teisele aga mitte.) Sellepärast on uus, wärsk järeleproovimine, analüüsimine veel lord soowitaw, isegi tingimata tarwilit, sest, nagu libalik inimene ülepea midagi käelikkult luua ei saa, nii ei wõi keegi oma wastast ülesse hästi tunda. Wastase aga esimene lord üle 20—30 minuti maadelda, siis on wastased peale seda, kui nad üksteist etjameneerinud, juba kaunis wäsinud ja maadluse-ägeduses ei leia nad enam aega hästi läbimõeldud võitlusplaani välja töötada, maadeldud selle ajemel ülepea ka edasi ja maadlemine kujuneb igawaks, lolliks, publikumile aigutusi pealeajawaks rasimiseks. Wõib ka niisugune juhtumine ette tulla, et üks maadlejatest wähepeal paremaks on saanud. Ja just selle läbi, et ta paremaks saanud, on ta halwemaks muutunud. Esimese pilgu pealt paistab niisugune tõendus küll wäsimine olewat, aga, lähemalt waadates, näeme, et see täieste õige on. Wõtame näituseks, et üks maadlejatest, selle aja jooksul, mil ta tänase wastasega wiimast torda wõitles, ennast parandanud on, nimelt ülepea: eriharjutuste läbi on ta oma käsa laugel üle korramõdulise tehaebituse harilikude piiride wälja arendanud. Usalduses oma käe ebaharilikku jõu peale paisub tal nüüd hari ja

Model.

ta lases ennast hulutada wõtetele, mis tema kätte tugevusele küll läbiwiidawad, kuid teistelt lihastelt toetust ei leia, nii siis kindla aluse on. Käte lihaste arenemisega ei ole nimelt teised lihastefalgad sammu suutnud pidada ja jätawad ta nüüd haledalt hädasse. Nõnda langeb nii mõnigi oma ettewa tamatusse ahwiõksja peab ennast alawääriliseks tunnistama.

Wastase „läbi ja läbi“ tundma õppimisel juhtwad maadlejad, igauks muidugi oma ette, oma wastastilust, üheaajalisi kallaletungimisi nii, et mitte ainult iga ühtil lihastefall iseäraldi, waid ka teised pingutatud saawad, et sel kombel nende omadusi: püüwust, jõudu, paenduwust läbi proowida, sealjuures aga oma mitmetesugu lihaste jõudu ja omadusi wõimalikult warjule hoibes ja tumeštades. Selgemaks arusaamiseks toon mõned näited: kui ma wastasel käerandmest kinni wõtan ja tema kätt oma

poole tõmban, ja see mul ilma suurema wastupanemiseta üsna kergeste õnneks läheb, siis tean ma, et tema wastumõjuga lihastefall, käesolewal juhtumisel triceps (tähepäine õlawarre lihaks) minu omafi nõrgem on. Õlberpõrdult: püüan ma wastase käewart tagasi rõhuda, siis eksamineerin mina tema triceps'i (kolmepäine õlawarrelihaks) jõudu. Mitmetesugu teiste liigutuste ja manõwrite abil proowin ma tema deltoide'i (õla kolmnurga lihaks), latissimus tors'i (lai seljalihaks), pectoralis'e (rinnalihaks), supinator'i (labakäe pöörelihaks), pronator'i (ümargune sõsepõrja ja l.) jne. jne. jõudu. Aga ka minu wastane ei aeguta ega hoiä tãsa tastus, waid uurib samasuguse õigusega mind, õhtlasi mind täieste wabalt talitamast takistades. On mul siiski õnneks läinud wastase nõrta kohta üles leida, siis pean kõit oma kallaletungimised, paraadid, kontr-attafed (wastlõõgid) jne. selle ainisa hella kohta peale juhtima ja nimelt mitte otsekoheste tormijootõude näol, — sest lollus oleks minu poolt, wastasele oma kaartisi näidata ja temale ilmsiks faada lasta, et teda aratunnud olen; ei, minu wastane peab alati pimedusesse jääma ja arwama, et mina tema kohta waleotsufuse olen jõudnud — waid jällegi mitmetesugu luuramise-manõwrite ja kawalate kombinatsioonide näol, mille järelemõju aga siiski alatõmata, nagu halastamata auruhaamer wastast mehanillise täpipealsufusega just sinna trehwab, kust ta kõige hellam on.

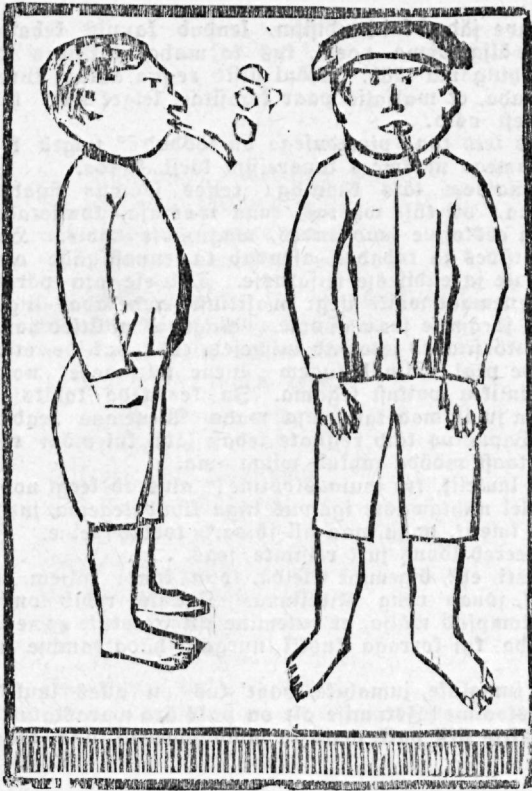
Kuid nagu tähendatud, ei ole ka minu wastane, maganud ja on seltsamal mõedul ka mind eksamineerinud, et minu nõrta külge wõlja nuusida. Ütleme, et ka mul nüüd üks wõi mitu „Achillese kanda**“) on, mis wastasele head kallaletungimise punkti pakuwad, siis pean kõige omal käepärast olewa kawalusega ja, kõigesunremaid jõupingutusi tarwitades, wastast oma nõrta külgede kohta effiteele wiima. Põllikumaks seletufeks ütleme, et minu nõrgaks küljeks kael on, kãed aga tugewat külge esitawad.

Kui tema nüüd mind kaelast**) rebib, lastun kaela ära peita õlade wahale, et temale wõhem tabamispunkti anda. Muidugi, kaela ma maha lõigata ja tasku pista ei wõi; ikka saab ta wiimaks kätte. Õhtlasi teen ma kaela, mis, nagu tähendafin, nõrt oli, weel nõrgemaks, kui ta mul tõeste on. Jõegi sedawõrd nõrgaks, et teine kohtlaseks jääb, arwates: ei, nii nõrt kael tal küll ei wõi olla! Selle läbi saan ma wastandi kätte, nimelt: minu nõrta külge hakkab ta tõwaks pidama, millega tema walearwamisele olen wiinud, ja ta jätab mu kaela rahule, nii kui algebras miinus ja miinus plussil annawad.

Kui ta mind kãetst tirib, mis mul tõeste tugewad, siis annan ka seal järele, mitte aga nii filmatorikawalt

*) Kõigil wana aja kangelastel oli teatavaste üks õrn koht, mille kaudu wastane hõlpsaste tema üle wõimu wõis saada, nii näit. Simsonil juuksed, Siegfriedil pärnaleht selja peal ja Achillesele — kand. Wiimast tarwitatafse nüüd üleüldse õrna kohta tähendamiseks.

**) Kael on ülepea kõige mõnujameks kallaletungimise kohaks. Wõib otse ütelda, et kael inimesel sedasama on, mis laewal tüür. Kui ma näit. wastast paremalepoole paenutada tahafin, siis oleks minu poolt lollus ja asjata jõukulutus, teda õladest tõmmata, waid palju hõlpsam ja tõukulum on teda kaelast lütata ehk tõmmata, millega teda, kui hästi õfaw ja ettewaaktil olen, igasse soowitawasse olekusse juhtida wõin.

J n t s: „Kas sul siida pahaks läks ka, kui esimest korda suitsu suhu panid?“

J u s s: „Ei läinud. Ema walge põll näitas ainult wähe rohket karwa.“

Crappoo'etu.

palju, waid loomulikult ainult sedawõrd, et ta arwama hakkab, nagu oletis see minu nõrk tülg. On mul see korda läinud, siis olen ma juba wõitnud ja wõin suure Caesarina ütelda: „Tulin, nägin, wõitsin!“ Seft mul läks korda wastase nõrki kohti wälja uurida, teda oma kohta eksteete wiies ja temale „terra incognitaks“ jäädes. Rõige tähtsam sea-juures on weel see, et tema minn nõrga kae'a, mida ülitugewaks peab, täitsa rahule jätab, kõige oma jõudu minu tõeste tugewate läte peale, mis tema arwates nüüd nõrgad, juhtides. Ja nii koondub terve tallaletungimine aina ja üksnes minu läte peale.

Sellepärast wõin kõil oma jõu, mis mul seni taelas, õlades jne. tagawaraks oli, sealt wabastada ja lätesse, s. o. tallaletungimise kohtadesse, juhtida. Suur kasu on nüüd see, et ma tean, misfuguseid wõtteid ta nüüd ainult ja üksnes wõib teha, nimelt täewiskamise, läetõmbe, üle- ja wahetäe jne. wõtteid. See kõit on mulle nii kui ette signaalseeritud.

(Särgneb.)

Õõd wahtimas.

„Zuhan! Zuhan! Magab junniku-naht. On temal ka seda und! Noh, wana inimese asi, mis sa teed ära. Ja—jah! Ema kauplustel ka kõigil laudad ette lõõbud, mis tal wiga wahtida!“

Andres kõndis weel paar korda Zuhanißt möõda, toetas siis laternatulba najale, koputas piibu tühjaks ja pamißes paar arusaamata sõna habemesse, waatas kord üles tuhmit põlewa laterna poole ja toperdas siis kangi alla, kus Zuhani rütmiline nõrskamine teda wastu wõttis. —

Lustiliselt oma ette wilistades, lähines möõda uulit-sat pikk kuuwetanud mehelogu, ettewaatlikult, salaliselt astudes, nagu see Sherlock Holmeses on ettenähtud, tõwer Inglise piibuloks hambus ja kuldtrõksidega Tallinna mütsi ees. Laterna juure jõudes, foris omal põuest tella wälja ja uuris tüll aega selle numrilauda, tegi kord „hm—hm“ ja pani ta siis ettewaatlikult põue tagasi, waatas kord paremale ja pahemale poole uuriwalt ringi ja lähines langialusele. „Noh, semlatud, juba nõrskate?“ Wastust ta ei saanud. „Noh, on ka aeg. Kui nüüd teaks, et ledagi ei tule, wõiks ta ise — noh, selle näruse õõga ei pista keegi nina põhust wälja.“ Nii oma ette targutades, kobis ta temagi kangi alla ja toetas kwiile, kus peal aastasadade jooksul nii mõnigi õõde wahtija Is-fanda uneingli kaittsel oli õõd wahtinud. Pühawaimu tornitell tagus terme rea paukusi. . .

Uulitsale langewõd wihmapiisad läigiwad määritud laternatlaaside walguel kui werepiisad, mida ifka roh-tem ja roh-tem iheteise kõrwa kogub, kuni uulits nagu werega üle lastetud wõitlusewalli wälja näeb. . . Kirju näginnd kasfiroju weab ennast seina äärt möõda wastas olewa teidri autu. Ülewal ärtlis tustus tuli — kõit jääb eluta — waitset, nagu surnutelidriß, peale leinajate äraminekut. —

Keegi krõbistab. . . Kõitred sammud lähinewad. — Tallinna-wapi kandja kargab, kui wedrust tõugatult, kwiilt piisti, kuulatab. . . Sammud lähinewad tiireste. Sõga-pool kangi all oli on pimedam ja sinna ka kadus — Sherlock Holmes.

Jalaastumised aga lähinewad ja lähinewad. Juba on nende sünnitaja laternawalguße piirkonnas, weel paar sammu, ja langialuse awaus on õõrändaja warjust wabas-tatud. Seft kostab aga südantergitaw ohtamine ja en-

J o s e f : „Inglismaa lubas, et kui tema wetab era Jerusaleem, siis mei lehep ja teep sinna Siion.“

S a m u e l : „Aga kui Inglismaa ei annap, meile mitte Jerusaleem, mis teep mei' siis, ai wai?“

J o s e f : „Mohl! Siis mei' lehep ja wetap era London ja teep Siion sinna.“

dine walju norstkamine. Rask ronib teldri august wälja, suurt lõpnud rottii taasa tassides, ja sõrgib, ilma kõraku segamata, uulitsat mööda alla, Rannawärawa poole.

Kustilt sõiab püüsiwaut, sellele järgneb teine, kolmas. Rangialune läheb elama, wana Juhani wajutab ennast kõige enne laterna ämarusesse, temale järgneb Andres, ja kõige wiimaks, kartlikult ringi uurides, korra ja seaduse järele linnawalwaja.

„Kuradid, juba lasewad jälle püüsi!“ toriseb wana Andres.

„Siis on täna õhtul platsis?“ õhlab seadusetundja, „ja et's ma arwanud seda tohe, et nad täna itka tulewad — kah.“

„Ah, need suured patrulli mehed, wõi?“

„No jah, patrulli mehed,“ osatab Andres.

„Rahju, et just nüüdi! Mul oli tähtis unenägu wahtida — just see koht jäi pooleli, kui sõda lõpema hakkas.“

„Sina itka oma sõja lõpuga, ennem lõped ja ise kui sõda. Ei lõpe itka sõda, ega jaa ta magada enam, kui see suur patrull, wõi mis ta oli, platsis on,“ ütles Andres, aigutades.

Wihm oli järele jäänud. Kustil kaugel tõrksutas auto ja seinä äärt mööda wenis jälle endine, nälgunud kirju kasiroju, teldri augu poole. . .

Tallinnas 12. okt. 1917.

H. Vax.

Kui luulelit . . . kui muinaslooline! . . .

Ritsaropalisel sõidawad praegu täit'a pimedad wagunid. Inimesed istuwad pinkidel wõi kütawad oma pakkide otsas pillases pimeduses.

Alajahedest.

Õhvides ja puhvides weereb „susla“, sapsud wahtus, X. jaama ette. Pillane pimedus, nagu Tallinna koerte püüdmise longis, walitseb terwes rongis. Ainult mõni

poolenaelare säde, kui hundifilm, lendab kaunis kehakast korfnast wälja taewa poole, kus ta, maha, tuffudes kui Saamuss hiiglama jääb. Mõni üffit reisiija astub kirelt rongilt maha, et watsalis paar kaastitait leiget wert hingehinna eest osta.

„Mits teid täna pimedusega on lööbdu?“ julgeb keegi heatiidamega maamees taasreisiija käest küsida.

„Samahlem läts küünlogi teises jaamas sigadele süüa wiima,“ oli tülse wastus, kuna wastaja, komistades ja waguni eestjale suud andes, wagunisse tobis. Sulga aega otsides ja tohades, asendab ta ennast jälle oma wana tohale ja endisesse seisakusse. Tülitse aja pärast, nii et Wenemaal wõits isegi walitsust wahetada, liigub jälle rong järgmise jaama poole. Wagunis walitseb hauawaitus. Kõsitudes istuwad inimesed endi pakkide otsas eht pinkide peal. Ainult tugew „Wene seltsimehe“ norin hakkab piinliku waitust segama. „Ja les teda tohiks segada. On ju isamaa kaitseja ja waba Wenemaa seaduse looja. Wapustus täib reisiijate kehast läbi, kui mõni taewatäht alnast mööda juhtub wilgama.“

„Kui luulelit, kui muinaslooline!“ alustab keegi noor- mees, kellel nahtawaste igawus liiga kipub tegema, jutu.

„Kui imelit, nagu maa all sõda,“ toetab teine. Ja warsti weereb löbus jutt reisiijate seas. . .

Warsti, eht, õigemine ütelda, tolm tundi hiljem kui õigel ajal, iduab rong Riulinna. Igati rebib omad patie ja kampsud wälja, et rutemine siit Egiptuse pimedusest lahtuda, kui korraga tuskil nurgast hädaldamine algab:

„Sa jumaluke, jumaluke, waat' kus on alles luulelit ja muinaslooline! Istumise alt on pakk ära warastatud!“

„Ja mitte üffi pakk, waid ta nooredmehed olid kadunud.“

E. W.

XX aastajaja aabits.

Aabitš — pisarateni tõdistaw paturegister M. Matsis.

Aasta — kaelamurdew lehekülj inim.efe eluwaamatust.

Altar — „kõitaw pind“ pappide ärilmas.

Binokl — abindu õrnemasoo „peenuste“ ülesotfimisels.

Bürökrat — „langew täht“ kantseleide täherikkas taewas.

Denatur — monopoli wiimased „ärdad pisarad“ lah- tumise filmapilgut.

Diktator — „wabariigi hirmuwalitsus“ eht „rewolutsioniline teiser“.

Genius — on see, kes „õrjuse“ ära laotab wabariigis.

Edewus — neitude proporfionalne ligitõmbamise magneet.

Edasi — kulturaliselt „tagasiminew“ sõnatõlks nelja aasta jooksul.

Enese määramine — „profess“ millele, rewolutsion kudagi ei osta „kaitseõnet“ pidada.

Säbi — tiiblade poolt „risilõõbduw woorus“ Eesti neitude sõidame soppis.

Sonorar — luuletaja „fata morgana“ teel kirjastaja poole.

Sa — nii mõnigi ütleb selle „õnnetu“ sõna teatud ajal „wastutahmist“.

Slu — punafels „puuderduw“ paled, kunstlikult kujutatud kulmularwad, petlikult „punutud“ pats, rahutult rip- puwad rinnad, hullumeelselt „hiilgawad“ hambad, kangeste „kõitaw“ täit.

Rülm — äratub igatsuse hinge, et „nüüd“ teised mu sil- mas „palki“ leiaksid.

Reel — ainufene „liikumata warandus“ wiinakessel ajal.

Pinna isa — ilma „pärjateta“ wanematefeisus.

Pihuniit — paberiraha fisse keeratud „raswast hiilgaw profil“.

Mufu — äraandjat kuulutaw „pitsar“ eht täiskaswanute „imemisehaigus“.

Muna — üleüdiselt tuntud „tüllidun“ turul.

Reiu — „kaelas istum“ hiigla-wäljaminekuga profes.

Naine — wabadust „ihlaw“ liberal-anarhist, teda mingi- sugufed „kõiditub“ ei pea.

Ori.

Raidkujud, niterdused puust
Ja giisfikujud täitvad saali;
Siin leidub taidurite maali
Ja moodustusi wahast, luust. . .

Miks weetleb, waldab koha mind
See marmorine orja tuju,
Kel on nii wäljakutsuw tuju
Ja mueluline, tugew rind.

— Pilt kauge minewiku seest,
Pilt kivistunud orjafilmaist,
Pilt orjaluust, orjailmaist,
Pilt teomehe hädameest. —

Piits wuhiseb. . . Sa liigub ka;
Ses orjas peitub hiiglarammu,
Sa tawatuma astub sammu
Ja puruks paiskab painaja.

„D ori, kangelaste mees,
Su rahwas iialgi ei lange;
Tal. . .“ — Marmor oli külm ja kange,
Tal polnud enam elu fees.

A. Meilop.

Pilt uni.

„Tead sa, tänawu jaanuaris saavad wist kõik inimesed termelt
kaks näalat magada.“

„Monoh, ega meil siis Jäämere õõ pole, ja tööd on ju ka palju.“
„Aga waat see kalendri muutus. . . Seidab 7. jaanuari õhtul
magama, tõused üles 20-dal.“
—mer.

- D i t j a — „nahaaritas subjekt“, kelle seljast tihti „kolm
nahka“ looritakse.
D s a w — on see, kes iialgi „eluförbes“ kaameliks ei jae.
P u l m a d — maha warisenud „traditsionid“ kodanlikes
abietus.
P a t r i o t — kraawis lamawad „warjud“ wanal wintis
ajal.
R i s t — „kurjutuulutaw märk“ militarismuse põllul.
R o h i — wabatahtlik „enesetapmine“ arsti retseptiga.
S ü d a — aine, mis ainult 95 kraadi juures „sulama“ kipub.
S u f l ö r — „hüüdjä hääli kõrbest“, kui nä tleja omaga
„kuival“ on.
S u l u õ h t u — õritonts „tasuraha“ suurendamise ees-
märgiga.
U n i — laisklemise nuure wiiv „kitsas tee“.
W e k s e l — ilma wäärtusetä, „täismääritud“ paberilipats.
August Bravo.

Sõjameeste terwitused.

Rats noort Eesti soldatit saadawad Eesti neiuudele
terwituseid ja paluwad igawuse pärast, pikkade päewade
lõbusdamiseks, kirjawaheletust Andreis: 1. Эстонский полкъ,
Канцелярия 3. батальона М. Розилехтъ, А. Лялленушъ.

Meie Matsi järgmine (179) nummer ilmub
20. jaanuaril.

Abielu.

R. Michaelis.

Meeserahwal oli ainult üks film — ja mitte krossi
raha. Ameti poolest oli ta müürikslepp. Naisterahwas
täitis osalt töögitudraku, osalt pereneitsi kohuseid. Tal oli
kaks filma ja tshetiraamat 2000 krooni peale.

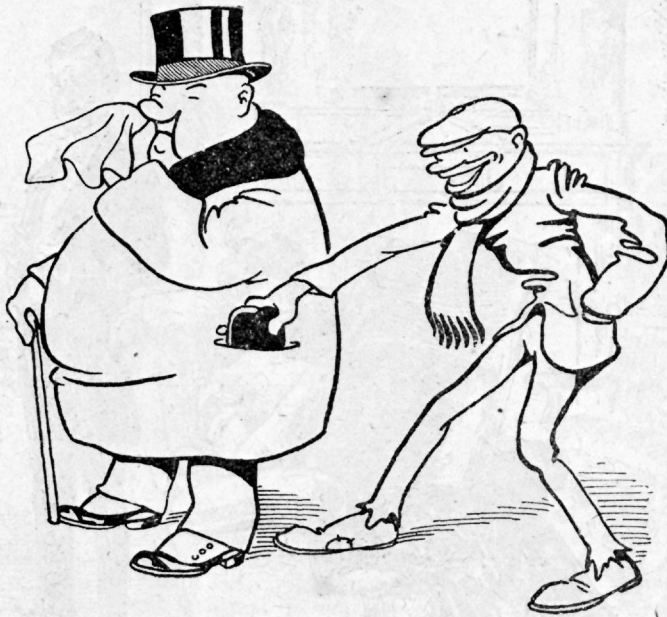
Sa oli kaksikümne aastat raha kogunud, ja nüüd
oli ta neljakümne veal; mees oli waewalt 25 aastane.

Niiviisi eistafimegi lugejatele oma kangelasi.

Naisterahwas otuustas tindlaste weel 10 aastat tee-
nida, et siis prowintsi puhkusele minna ja seal saiapoe
asutada. Sa ei mõtelnud kunagi selle peale, et ta mehele
wõits minna. Edega, noores põlwees oli ta itkagi „järel-
dus ega lõbusanud“, kuid sellest ajast oli juba hulk aega
kulumud. Ühesõnaga, ta ei mõtelnud meheleminemise peale.
Ruid leidus siiski sarnaseid inimesi, kes ta rahu tahtsid
segada. Aft algas sellega, et tema üle naljatati. A stord
õhtul, kui „puhta“ töögitudraku juure mõned küalised olid
ilmunud, hakkas leegi tõige uskumatul kombel ühesilma-
list kiitma. Teised aitasid kaasa, weldes:

„See on mees. Edega, tal on küll üks film, kuid selle
eest misfugune tore tuju. Aga äri- ja pühapäewiti on ta
alati torulübaras! Peenike! Paremat meest ei wõi tahtagi!“

Teiselt poolt kõneldi aga ühesilmalisele Eftwadi (nõnda
kutsuti naisterahwast) tshetiraamatust ja töökast oletust.
Eftwad sai, nagu loomult, waga ärewats. Ühel ja
samal ajal oli ta liigutatud, rõemus, kohtunud ja murelit.

Sulipoiss: „See ei ole mitte wargus ega ka rekwireerimine, waid burshuide waranduse ühetasafelt ärajootamine!”

Sõjameeste mõttemõlgutused lehte lugedes.

Kodu lastud soldat: „Nüüd ei tea ma tõeste enam mitte, kas ma kodu olen lastud või teenima pean...”

Teenin soldat: „Nüüd ei tea ma tõeste enam, kas ma teenima pean, või kodu olen lastud...”

Jooksi: „Nüüd, arwan ma, wõin wiimaks ta käima hakata...”

E. R.

Ulega nüüd magada...

Ulega nüüd magada... Käisin Soomes — siis olin Kopli trammiga hädas, wiimaks läks siis põrgu palawaks — ja korruga leidisin enmast kuskilt jäätelbrist — soojas, taitsekraawis. Seal oli suur tantfupidu, ja, parajaste sain ühe nugisfilmale paar meelituft ütelda, kui naine kõrades mind raputas — hüüdega — katsu, et üles saad, kell juba kahessa! — Ulega nüüd magada... —AX—

Uga minu ema.

„Sain wiulil kingituseks.”

„Waato, waato, või wiulil! Noh, kas sa ka mängida mõistad?”

„Ei mõista. Uga minu ema — Lemale anna kätte üksteist misjagune pill, kas ärmonit või wiul, pafun, trumm eht klaver, tema — ka ei mõista.”

—AX—

Urwe tegemine.

(Peale jootraha äratootamise tarwitusele mõetud).

20 ja 20-rubla 20.

Raks teed-kaks 40 ja siis —

Paberoõst ei olnud — t o l m r u b l a. —AX—

Tal ei olnud enam und ja ta mõtles kogu öö. Kord tõusis isegi üles ja filmitses oma kaasawara, mille peale paljudki ladedad oleks olnud.

Miks kordaminewat asja lasti matta? Waja pulmapäew määrata!

Eftwad oli enam kui õnnelik. Sel ajal, kui buljong kees ja liha furises, uppus ta jowastufes. Altki waldas teda mingisugune hirm, talle lõi weri pähe ja ta süda hakkas kiiremine tööama; lõpuks jooksis ta oma tuppa, kuhu tellegi kõrwaltse isiku film ei ulatanud.

Tõeste, ta armastas. Ühesfilmaline suudles teda! Nii fagedaste ja kõwaste! Iseäranis kuum oli ta jumalaga-jätmise suudlus, kui Eftwad teda wärawani saatis. Kui hea on, kui ja kedagi armastad! Ta tänas selle eest Jumalat. Päewad ja ööd mõtles ta pulmades peale ja elas ärewas ootufes.

Sa ütiris kolme toaga korteri ja ostis täieliku fiske-seade, kuna ta iga üffitu asja üle peigmehega läbi rääkis. Sellepeale waatamata, et tal ainult üks film oli, pidas ifand Franz enefest palju lugu, iseäranis aga oma wälimusest. Ta awaldas soowi suure seinapeegli omanik olla ja Eftwad ostis wiibimata kahe meetri kõrguse peegli. Sellega ühes ostis ta peigmehele tugitooli, kirjutuslaua ja suure puuri 20 linnuga: Franz wilistatas ja armastas tangeste lindust.

Egines pulmapäew. Mõrsja kattis ise pulmalauda ja walmistas kõisfugu maiustusi.

Sa nägi väga wäsinud wälja, kuid hästi waimustatud ja õnnelik. Sa pidas tähepanelikut kõiki wõeraid filmas, iseäranis aga oma meest. Kirjeldamata lõbutundega täitis ta tema klaasid, mis imekiireste tühjenesid.

Kui wõerad lahkusid, korraldas ta tubasi ja pidulauda.

Oli väga hilja. Sa käed wärisesid wäsimusest ja ärewusest. Egines tähtis filmapill. Sa õerus wanal, harjunud tombel käsa glitferiniga. Seejuures tulid talle kõisfugu ilusad romanid meelde, mis ta omal eluajal oli lugenud. Sa waimustimade ette tertis ämar tuba, perekondlike pilkidega seintel, kuhu noor trahwinna astus. Seal on ka trahw, kes iluduse ihu puudutab ja waewalt

kuuldawalt fofistab: „Ära karda, armsam.” Raugelt kuulduwad muusika helid. Nohkearwulised külalised tantfimid rüütlikus saalis, mis täis waigust.

Eftwad mäletab veel pilti: „Wiimaks üffinda!” kus mees ja naine, täis iha, teineteise kaenlasse langewad. Eftwad soowis, et Franz, uft awades, oleks hüüdnud: „Armsam, see olen mina!”

Kuid midagi ei olnud kuulda. Ümber walitseb piiramata rahu. Ainult mõõdatormowa tramwai müdin ja helin on kuulda. Nüüd lähneb Eftwad tubadesse. Kabinetiis ei ole kedagi. Tühi on ka söögituba. Magamisetoa üks on kõwaste kinni. Süda lööb nii kõwaste, et Eftwad armab oma idudu kaduwat. On selgeste iga lööki kuulda. Amarus kannab intimfet ja waimustawat ifeloomu. Eftwad tuletab uueste üffituid episode loetud romanidest meelde. Wiimaks kogub ta oma jõu koftu ja awab ufse. Wõnuvalt ja terwitawalt põleb wälle latern.

Franz on siin... magab... Eftwad wõitleb enefes. Ta ei tea, mis teha. Sa hakkab end äkki riitest lahti wõtma ja kammima, kuid ta käed wärisewad ja kamm kulub kolinal wõrandale.

Franz ärtab, waatab uniselt ümber ja karjub siis wõera häälega:

„Sumala nimel, laske mind magada!” ja, ilma et ta wästuft ootaks, heidab teise külje peale ja unub.

Uga Eftwad lamab unetuna hommikuni ja ei pööra filmi lae pealt kõrwale... Tal on wäsinud nägu ja ta on nii kurb, nii kurb...

Kell 12 päewal toob ta oma mehele fangi kohwi ja wärskleid saie. See on rahul, nagu tafs, ja ta üks film hiilgab kahe eest.

„Ma magasin kaunis hästi!”

Eftwad lafeb pea langeda ja punastab. Kuid mees ei märka seda.

„Kas puurid on korraldatud?” küfib ta kohwi rüübrates.

Ueg lendab... Naistad wahelduwad aastadega. Eftwad ei kahetse seda, et ta mehele läks. Ja ta Franz ei kahetse, et ta naise wõttis. Eftwad tõuseb iga päew kell wiis hommikul üles, puhastab mehe riideid, walmistab

Raastundmus.

„Rikas“ ja „vaene“.

Sõõline: (juttu ajades). „Mõned inimesed ütlevad, et isik, kel karwane ihu, rikas saab olema.“

Rodanlane: „Sel inimesel on tõeSte nii karebad ja karwafed käed... Näib nii olewat, (oma puhtaid käsa waabeldes) nagu oleks mul alles eila wiimne kopit hinge tagast ära warastatud!“ —mer.

Asjata ärewus.

„Mis? Kas jälle metjalaastamine?“
„Ei, ma läisin ainult habemea, aja juures!“

—nes.

Kui aga Jumal tahab, siis... .

Roolipeet: (usuõpetuse tunnis weeuputu-
fest rääkides) „... ja lõik, mis elas ja liilus ilma
peal, sai hulla. Ei jäänud muud üle kui ainult need,
kes Noaga laewas olid“. (1. Mos. r. 7 p. 23 f.).

Lepiku Mart: „Ra talad uppustiwad ära?“
S a s f a.

Ebaust ja loogika.

Wallimäe Wille m:*) (peopesa sügades)
„Pahem peopesa sügeleb — täna saab raha“.

Leerilepiku Leo:*) „Dole õigus, siis
hoopis annab raha, kui pahem sügeleb.“

Wallimäe Wille m: „Käi kitespõrgu!
Kust ma siis annan, kui mul punast pennigi taskus
pole?!“
S a s f a.

*) Nii nimetatakse Rakupillis „wabakodanikka“,
kes taskutes „opereeriwad“.

Noorperenaine: „Teate, Anna, ma pean teile
üttema, et minu mees igapäew põhjust pahanduseks leiab,
lord ei ole supp matšew, lord on kala liiga mage,
praad pooltoores, sealtjamaSt toad koristamata, ühe lõnaga,
ütski aafi ei ole korras!“

Leenija (kaastundlikult): „Oh, kulla proua, kui kahju
mul teiest on! Raste peab teil elu niisuguse mehega olemal!“

kohwi, määrab wõilewad walmis, keedab mune, korraldab
tubafi ja jookseb kauplusesse, kus ta worsti ja sinki müü-
ning hommitust õhtuni istub.

Kell 7 õhtul ruttab ta koju ja walmistab isand Fran-
zile lõunasööti. Wahest lõõtab ta mees ja toob päewas
terge waawaga teenitud 16—18 krooni ühes. Kuid ta on
wäga muusikaline inimene ja kulutab palju raha lindude
peale.

Pealeõunat joob ta wahetpidamata kohwi ja oda-
wat kiffõri, kusjuures ta õhtulehte wõi mõnda romani
loeb. Peale lindust korjab ta weel raamatuid. Tal on
raamatukogu mitmesaja raamatuga, mida oksjonilt on ost-
nud. Ta loeb palju ja ei uinu kunagi enne, kui ta ta une
sulgutuseks on lugenud.

Pühapäewiti käiwad nad „Warjetees“, kus herra
Franz wäga hästi ühesilmaga ja ilma binollita näeb.
Naissterahwaid hindab ta kobe. Wahest, kui talle mõni
nälklejanna meeldib, saadab temale illest. Üksford läts ta
wahesjal ooteruumi. Kui ta tagasi tuli, lõnas Estwadile:

„Ma sain wana sõbraga koku... Ma lähen temaga
weidi lõndima. Oota mind siin, ma tulen peagi tagasi.“

Estwad ootas teda etenduse lõpuni. Ta aimas, et me-
hele tema kannatlik ootamine saab meeldima. Siis aga,
nähes et meest ei ilmu, läts ta koju. Sommitul, sel ajal,

kui Estwad harilikult kauplusesse läks, ei olnud Franzil
weel tobus. Õhtul nägi ta teda sohwal palitus magawat...

Üksford, kauplusest koju tulles, ei wõinud Estwad kor-
terisse sisse astuda, sest et ukS riitwis oli. Mitmekordse
kõbistamise peale waatamata, läsi mees teda alles pool
tundi hiljem sisse. Ta ütles, et ta olemat maganud. Kuid
magamisetõas oli niisugune lõhn, nagu kusagil triiphoores.

Kuid Estwad on siiski õnnelik. Tal on maja ja mees...

„Meie Matši“

tellimiste wastuwõtmine 1918. a. peale awatud

Tellimise hind kättesaamisega aastas 14 r. — L.
6 kuu eest 8 r. 3 kuu eest 4 r. — L. Toime-
tusest ise ära wites: aastas 12 rubla, 6 kuu eest
6 r. 50 L., 3 kuu eest 3 r. 50 L. Ilmub iga laupäew.
Adressi muutmise eest 50 kop. Adressi muutmisel ja
tellimise uuendamisel palume jennist adressi nr. teatada.

Toimetus ja talitus:

Harju ja Riikliku uulitsa nurgal nr. 48/15
E. Kinnas, „Leabus“ raamatukauplus.

Proua: „Ma ei taha asjata palju sõnu kulutada. Sellepärast pidage meeles: kui ma sõrmega, waat', nii teen, siis tähendab see — „tulge siia!“

Teener: „Ka mina, proua, ei ole suur lobisemise sõber, ja sellepärast, kui ma peoga, waat', nii wanguatan, tähendab see — „ei ole aega, oodate!“